

HUMANITIES INSTITUTE
Serhat Tertemiz, MA

SÖNMÜŞ YILDIZLAR (1928)

REŞAT NURİ GÜNTEKİN (1889 – 1956)

İçindekiler

Sönmüş Yıldızlar
Bir Damla Göz Yaşı
Bir Hazin Hakikat
Yalan
Bir Hayal Kırıklığı
Kumandanın Şoförü
Bir Sonbahar Eğlencesi
Bir Yudum Su
Nisan Güneşi
Gölgelerin Busesi
Bir Zaaf Dakikası
Bilek Saati
Asker Dönüşü
Mektuplar
Tehdit
Bir Ayrılık
Muamma
Mazeret
Kardeşler
Sevda ve Mantık
Fazilet Mükâfatı
Zoraki Doktor

Hakkında

Reşat Nuri Güntekin'in kaleme almış olduğu yirmi iki öyküsü ilk kez İkbâl Kütüphanesi tarafından 1928 yılında *Sönmüş Yıldızlar* adıyla basılmıştır. İlerleyen yıllarda yazarın bu eseri İnkılâp Kitabevi tarafından yeniden yayımlanmıştır. *Sönmüş Yıldızlar*, *Bir Damla Göz Yaşı*, *Bir Hazin Hakikat*, *Yalan*, *Bir Hayal Kırıklığı* ve *Kumandanın Şoförü* adlarındaki öyküler mektup öykü şeklinde kaleme alınmıştır. Geriye kalan öykülerdeyse birer tiyatro sahnesi havası vardır. Zira öykülerde uzam tiyatro uygulamalarına benzer bir şekilde verilir ve anlatı kişileri arasında diyaloglar gerçekleşir. Her öyküde birbirinden farklı izlekler işlense de öykülerin temelinde aşk izleği vardır. Reşat Nuri Güntekin'in *Sönmüş Yıldızlar* adlı öykü kitabında toplamda yirmi iki öykü yer almaktadır. "Hikayelerde kadın-erkek ilişkilerinin duygu dolu dünyası başarıyla sergileniyor. Karşılıklı aşk mektuplarında, gözyaşları ve hazin bir hayatın gerçekleri, yalanlar ve düş kırıklıkları ele alınmış. Yirmi iki hikâyeden oluşan kitabı severek okuyacaksınız" (Güntekin 2018, Arka kapak).

SÖNMÜŞ YILDIZLAR

Kişiler

<i>Perihan</i>	Anlatının kadın başkarakterleri olan Perihan, Hüseyin Kenan'a âşıktır.
<i>Hüseyin Kenan</i>	Perihan'a âşık olan başkarakter şairliğin yanında öykü ve roman yazarıdır.
<i>Feridun Bey</i>	Perihan'ın eşidir.
<i>Lala</i>	Perihan'ın lalasıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Perihan'ın Hüseyin Kenan'a Yazdığı Sitem Mektubu Varlıklı bir ailenin kızı olan Perihan Yeşilköy'deki bir köşkte ikamet etmektedir. 12-13 yaşlarındayken lalası tarafından her gün trenle İstanbul'daki mektebine götürülür. Kendisi ve arkadaşları oldukça haylaz olduğundan tren yolculukları sırasında yaptıkları yaramazlıklardan dolayı yolcular rahatsız olup ilk durakta treni terk ederler. Bir gün tren yolculuklarından birinde sarışın, beyaz tenli, yeşil gözlü ve oldukça utangaç bir erkek çocuğuyla karşılaşan Perihan ondan etkilenir. Lala Perihan'ı Miralayın oğlu Hüseyin Kenan'la tanıştırır ve o günden sonra ikili arasında samimi bir arkadaşlık başlar. Perihan Hüseyin Kenan'ı çok sevse de oldukça çekingen ve kırılğan olan Hüseyin Kenan Perihan'a duygularını açma cesaretini gösteremez. Bundan dolayı Perihan çarşafa girecek kadar büyüdüğünde başka biriyle evlendirilir ve ikilinin yolları ayrılır. Evliliğinin ikinci senesi Nişantaşı'ndaki görümcesini ziyaret eden Perihan Hüseyin Kenan'la yeniden karşılaşır. Onun bir yazar olduğunu öğrendiğinde bütün yazılarını okumaya başlar. Fakat Perihan Hüseyin Kenan'a yazmış olduğu mektupta yazıların her geçen gün daha eleştirel, gerçekçi ve alaycı bir üsluba bürünmesini eleştirir ve duyarlılığını kaybeden Hüseyin Kenan'a sitem eder.

Hüseyin Kenan'ın Perihan'a Yazdığı Sitem Mektubu Perihan'a cevap yazan Hüseyin Kenan zaman geçtikçe neden acımasız bir yazara dönüştüğünü anlatır. Gençliğinde oldukça hassas, duyarlı ve inançlı bir karakter olan Hüseyin Kenan yaş aldıkça insanlara, tanrıya, bilime ve yakınlarına olan inancını yitirmişti. Zira Hüseyin Kenan'a göre hayata bağlanmak için tutunmuş olduğu her şey yalan ve riyakârlıkla doludur. Son olarak Hüseyin Kenan Perihan'ın sevmediği bir adamla evlenmiş ve eşi tarafından aldatıldığını bilmesine rağmen hiç tepki göstermemiş olmasını eleştirir. Perihan'ı kendisini hayata bağlayan son umut olarak gören Hüseyin Kenan son umudunda da hayal kırıklığına uğramasının ardından umursamaz ve acımasız bir karaktere dönüşmüştür.

Temalar

Umutsuzluk *Sönmüş Yıldızlar* adlı öyküde Reşat Nuri Güntekin, hayata bağlanmasını sağlayan umutlarını ve hayallerini her geçen gün yitirdiği için gittikçe acımasız bir yazara dönüşen Hüseyin Kenan'ın öyküsünü anlatır. Sevmediği bir adamla evlenmiş ve onun tarafından aldatılmaya göz yummuş olan Perihan Hüseyin Kenan'ı hayata bağlayan son umudu da yok etmiş olur.

Kişi İncelemesi

Perihan (Açık/Sosyal/Sorumsuz/Duygusal) Anlatının kadın başkarakteri olan Perihan İstanbul'un Yeşilköy semtindeki bir köşkte büyümüştür. Varlıklı bir ailenin mensubudur. Lala tarafından mektebe götürüldüğü dönemlerde, 12-13 yaşlarında, Hüseyin Kenan'la tanışır ve ona âşık olur. Ancak duygularını sevdiği kişiye açamadığı için başka biriyle evlendirilir. Hüseyin Kenan'ın yazılarını okuyarak teselli bulmaya çalışan Perihan, onun yazılarının zaman geçtikçe acımasız ve kaba bir üslupla yazılmaya başladığını fark eder ve bundan dolayı ona sitem dolu bir mektup yazar. Sevmediği bir adamla evlenmiş ve onun tarafından aldatıldığı süre içinde hiçbir tepki göstermemiş olan Perihan eylemsizliğiyle Hüseyin Kenan'ın umudunu tüketmiştir.

Düşünceli "Bende bir zamandan beri tuhaf bir merak uyandı Kenan Bey. O kadar düşünüyorum, o kadar zihin yoruyorum, bir türlü bu muammayı halledemiyorum" (Güntekin 2018, 5).

Duyarlı "Onun kızardığını, açık yeşil gözlerinin dolduğunu görünce uzaktan ısırap çekmeye başladım. Fakat, onu himaye için elimden hiçbir şey gelmiyordu" (Güntekin 2018, 6).

Şaşkın "Misafir salonunda sizinle karşı karşıya geldiğim zaman ne kadar şaşırdığımı hatırlarsınız. Aman ya Rabbi!" (Güntekin 2018, 7).

Sitemkâr "Niçin semanızdaki yıldızlar birer birer dökülüp söndüler?" (Güntekin 2018, 7).

Sevilen "Perihan Hanımefendi... Gözlerimin kurumuş membaında kalan son göz yaşı damlasını da sizin ölen hayaliniz için döktüm" (Güntekin 2018, 10).

BİR DAMLA GÖZ YAŞI

Kişiler

Nejat Anlatının erkek başkarakteri bir diplomattır ve Nimet Hanım'la evlenmek ister.
Nimet Hanım Servet avcısı kadın başkarakter Nejat'a âşık olur.

Detaylı Olay Örgüsü

Nejat'ın Nimet Hanım'la Evlenmek İstemesi Diplomat olmasının yanında kibar bir çevrede yaşayan Nejat, Nimet Hanım'dan almış olduğu bir mektuptaki ifadelerin şaka olduğunu düşünerek kendisine karşılık olarak ince bir sitem içerikli mektup yazar. Nimet Hanım Nejat'a yazmış olduğu mektupta istediği zaman kendini ona sunacağını söyler. Nejat Nimet Hanım'ın bu ifadelerini şaka olarak değerlendirir ve bu şakasından dolayı ona isyan eder. Hatta mektubunun sonundaki notta bu şakadan dolayı kırıldığını, zira Nimet Hanım'la evlenmeyi her şeyden çok istediğini ifade eder.

Nimet Hanım'ın Nejat'a İtirafında Bulunması Bir yıl yirmi gün yedi saat önce Nejat ve Nimet ikilisi Nail Paşa'nın evinde Necibe Hanım aracılığıyla tanışmışlardır. Necibe Hanım Nimet'e Nejat'ın iyi bir diplomat olduğunu ve onu kendisine bağlayarak hayatının kurtulabileceğini söylemiştir. Bunun üzerine Nimet Hanım gece boyunca Nejat'ın etrafında dolanarak onu etkilemeye çalışmıştır. Üç gün sonra başka bir yerde karşılaşmalarının ardından düzenli olarak görüşüp buluşmaya başlarlar. Evvelki gece Dr. Feyzullah Refik Bey'in salonunda Aziz'in masraflarını karşılamak için yapmış olduğu bir kuş diriltme gösterisinde kuşa acıyan Nejat'ın göz yaşlarını gören Nimet ona âşık olmuştur. Zira Nejat'la evlenerek pahalı eşyalar almak, düğün yapmak, gelinlik giymek ve lüks bir evde yaşamak hayalini gerçekleştirmek isteyen Nimet ona bağlanmış ve yalnızca onu düşünür olmuştur. Yalnızca merhametli bir erkeğe âşık olabileceğini ifade eden Nimet onun gözlerindeki yaşları gördüğünde kendini tamamen sevdiği adama adar.

Temalar

Aşk *Bir Damla Göz Yaşı* adlı öyküde tamamen maddi beklentilerini karşılamak amacıyla Nejat'la evlenmek isteyen Nimet'in, Nejat'ın acı çeken bir kuş için ağladığını gördüğünde ona âşık olup derinden bağlanır. Zira Nimet en saf ve kırılğan duygularını ancak merhametli bir insana verebileceğine inanmıştır.

BİR HAZİN HAKİKAT

Kişiler

Suzan Hanım Anlatının kadın başkarakteri mutasarrıf kızıdır ve Vedat Bey'e âşıktır.
Vedat Bey Anlatının erkek başkarakteri mühendistir ve Suzan Hanım'a âşıktır.
Necmi Tahsin Bey Suzan Hanım'la evlenmek isteyen varlıklı bir gençtir.

Detaylı Olay Örgüsü

Suzan'ın Vedat'a Kendisiyle Evlenmek İstenildiğini Bildirmesi Aydın sancaklarından birinde mutasarrıf olan babasıyla birlikte yazları bir bağ evinde yaşayan Suzan Hanım, on iki yaşındayken komşuları olan Vedat Bey'le tanışır. Yirmili yaşlarında olan Vedat Bey kadınlarla görüşemediği ve erkeklerle siyaset konuşmak için genç olduğu için Suzan'la yakınlaşır. İkili birlikte oyun oynayıp sohbet eder. Mühendislik okuyan Vedat Bey Suzan için bağda bulduğu şeylerden araba yapar. Bir ırmağın üzerindeki köprüden geçerken korkuya kapılan Suzan'ı sakinleştirip köprüden geçirir. Fakat bir süre sonra Vedat Bey Aydın'dan ayrılır ve Suzan onu bir daha göremez. Suzan Vedat'a yazmış olduğu mektupta varlıklı bir ailenin oğlu olan Necmi Tahsin Bey tarafından istendiğini ve onunla evlenmek konusunda kararsız olduğunu söyler. Zira varlık içinde yaşamak en büyük dileği olmuş olsa da hayaline ulaşma fırsatı yakaladığında bu düşünceden soğumuştur. Aynı zamanda Vedat Bey'e âşık olan Suzan kendini ona acındırmaya çalışır.

Vedat'ın Suzan'ın Evlenmesine Destek Çıkması Jandarma komutanı olan babası vefat ettikten sonra İstanbul'da eğitimini tamamlayıp mühendis olmuş olan Vedat Bey, Anadolu vilayetlerinde yoksunluk, yoksulluk ve zor koşullarda çalışır. Suzan'ın mektubuna cevap yazan Vedat Bey onun izdivacını desteklediğini söyler. Zira Vedat Bey Anadolu'da zor şartlar altında çalışır ve sevdiği kadına iyi imkânlar sunabilecek bir konumda değildir. Refah dolu, mutlu ve huzurlu bir hayat yaşama fırsatı

olan Suzan'a elindeki fırsatı geri tepmemesi gerektiğini ve izdivacına ancak ona düşman olan birinin engel olacağını söyler.

Temalar

Fedakârlık *Bir Hazin Hakikat* adlı öyküde, sevdiği kadının iyi ve sağlıklı yaşam koşullarına kavuşması ve geleceğini sağlama alması için ona olan aşkını feda eden Vedat'ın öyküsü anlatılır. Küçüklüğünde Vedat'tan şefkat görmüş ve ona âşık olmuş olan Suzan istikbalini aşkına feda etmek ister. Fakat Vedat Suzan'ın istikbalini kendi aşkı için feda etmek istemez. Zira kendisi Anadolu taşralarında mühendis olarak çalışmaktadır ve zor koşullarda yaşamaktadır.

YALAN

Kişiler

<i>Cevdet Bey</i>	Anlatının erkek başkarakteri avukattır. Beria'ya âşiktir.
<i>Beria Hanım</i>	Anlatının kadın başkarakteri on sekiz yaşındadır ve evlidir.
<i>Vacit Paşa</i>	Beria'nın merhum babasıdır.
<i>Trabzonlu Tüccar</i>	Beria'nın varlıklı ve yaşlı eşidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Cevdet'in Beria Tarafından Kandırılması Bir rahatsızlıktan dolayı Bursa'ya tedavi amacıyla gitmiş olan Cevdet Bey'e doktorlar, yaz boyunca dinlenip temiz hava almasını önermişlerdir. Çekirge'deki otellerden birinde konaklayan Cevdet Bey Nilüfer ovalarında ve tepelerinde dolaşmasının yanı sıra uçurumlardan ufku izler ve kitap okur. Çungura yolundaki sel çukuruna benzeyen küçük bir boğazda Cevdet Bey, dadısı ve 12-13 yaşlarındaki iki kızla gezinen Beria'yı görür. Başta Beria'nın küçük bir kız olduğunu sanan Cevdet Bey onu dikkatlice izlediğinde onun yaşça büyük olduğunu anlar. Cevdet ile Beria ikilisi Splendid bahçesinde tanışır ve o günden sonra çoğunlukla birlikte zaman geçirirler. Birlikte sel çukuruna gidip düşüncelere dalarlar. Beria'nın genç olmasına rağmen oldukça düşünceli biri olmasından etkilenmiş olan Cevdet Bey onunla evlenmek ister. Aylarca birlikte zaman geçirdikten sonra Beria Cevdet'e Rodos'taki paşa babasının yanına dönmesi gerektiğini söylemiş ve gitmiştir. Beria'yla evlenmek isteyen Cevdet, sevdiği kadından mektup gelmesini beklemiş olsa da yaklaşık dokuz ay geçmiş olmasına rağmen ondan hiç haber alamamıştır. En sonunda Beria'nın Trabzonlu bir yağ tüccarıyla evli olduğunu öğrenen Cevdet ona sitem dolu bir mektup yazmıştır.

Beria'nın Cevdet'e Gerçekleri Anlatması Rodos'ta görev yapan Vacit adındaki paşa babasını çok genç yaşta kaybetmiş olan Beria'nın yalnızca dadısı hayattadır. Vacit Paşa'nın dostlarından biri Beria'ya kendisine babasından hiçbir şey kalmadığını, alacağı yetim ücretiyle de ancak borçların ödenebileceğini söyler. Mevcut durum üzerine Beria yaşlı ve varlıklı bir tüccarla evlendirilir. Eşi tarafından hava tebdili için Bursa'daki halasına gönderilen Beria, burada bulunduğu süre içinde çocukluğunu ve bastırılmış duygularını yaşamaya çalışır. Hayatı boyunca hiç kimseye âşık olamamış olan Beria Cevdet'te aradığını bulur. Bursa'da bulunduğu süre içinde ona nişanlısı gözıyla bakar. Cevdet'e yazmış olduğu cevap mektubunda Beria, gerçeği kendisine söylemenin kendisine çok geldiğini söyler ve kendisinden af diler.

Temalar

Arzu *Yalan* adlı öyküde, çok küçük yaşlarda paşa babasını kaybetmesinin ardından kimsesiz kalmış olan Beria'nın çocukluğunu ve aşkını yaşama arzusu anlatılır. Hastalanmasının ardından eşi tarafından Bursa'ya gönderilen Beria burada çocukluğunu ve ilk aşkını yaşar. Ancak en büyük arzularından birini gerçekleştirirken Cevdet'in umutlarını ve inançlarını kırar.

BİR HAYAL KIRIKLIĞI

Kişiler

<i>Hikmet</i>	Anlatının erkek başkarakteri otuz beş yaşındadır ve Handan'a âşiktir.
<i>İbrahim</i>	Hikmet'in mektup yazarak derdini anlattığı dostudur.
<i>Handan</i>	Anlatının kadın başkarakteri on dokuz yaşındadır ve Hikmet'e âşiktir.

Semiha Handan'ın ablasıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Hikmet'in Handan'dan Ayrılmaya Karar Vermesi Bir yaz gecesi Hikmet, Alâeddin Sıtkı Bey'in yalısında düzenlenen davete katılır. Davette Rodos eşrafından olan birinin karısının küçük kız kardeşi olan Handan'la karşılaşır. Gençliğinde nazik çevrelere mensup birçok kadınla birlikte olmuş olan Hikmet, Handan'ın utangaçlığından, mazbutluğundan ve duyarlılığından ziyadesiyle etkilenir. Fransız mektebinde eğitim almış olan kızın yanına giden Hikmet kadınları tavlama konusundaki hünerlerini sergileyerek Handan'la arkadaş olur. Zaman içinde birbirleriyle yakınlaşırlar ve Hikmet Handan'la evlenme kararı alır. Fakat İstanbul'a gidildiğinde Handan Hikmet'in tiksindiği salon kadınlarından biri olur. Davetlere katılır, insanlarla cüretkârca konuşur, süslenir, pahalı elbiseler giyer ve dedikodu yapmaya başlar. Şaziment Hanım'ın evinde düzenlenen bir davette Handan'la karşılaşan Hikmet çok sinirlenir. Handan'ın şımarık tavırları ve sarhoş bir çapkın tarafından taciz edilmesi bardağı taşıran son damla olur. Hikmet Handan'ı evine bırakır ve bir daha onu arayıp sormaz.

Handan'ın Ablası Tarafından Yanlış Yönlendirilmiş Olması Ablası Semiha'ya mektup yazan Handan Hikmet tarafından terk edildiğini ve yakında Rodos'a döneceğini belirtir. Ablasına, Hikmet'i etkilemek için tavsiye ettiği bütün önerilere harfiyen uyduğunu belirten Handan terk edilmenin şokunu yaşar. Hikmet'in nazik çevreye mensup kadınlarla ilgilendiğini öğrenmiş olan Handan onlar gibi davranarak Hikmet'i kendine bağlamaya çalışmış fakat başarısız olmuştur. Yaptıklarından ciddi pişmanlık duyan ve üzüntü içinde olan Handan Hikmet'i unutamamaktan korkar.

Temalar

Kandırma *Bir Hayal Kırıklığı* adlı öyküde sevdiği adamı tamamen kendine bağlamak için onun hoşlandığını düşündüğü koket kadınlardan biri haline gelen Handan amacına ulaşamaz. Zira Hikmet'in Handan'la evlenmek istemesinin sebebi onun nazik çevrelerdeki kadınlar gibi olmamasıdır. Ablası tarafından yanlış yönlendirilmiş olan Handan tavırları ve davranışlarıyla sevdiği adamı tamamen kendinden uzaklaştırır.

KUMANDANIN ŞOFÖRÜ

Kişiler

Nevin Anlatının kadın başkarakteri varlıklı kesimdedir. Hüseyin Refik'le ilişki yaşar.
Hüseyin Refik Nevin'in paşa olan eniştesinin şoförü ve elektrik mühendisidir. Nevin'e âşık olur.
Rasim Paşa Nevin'in eniştesidir.
Sabiha Nevin'in mektup yazdığı bir yakınıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Nevin'in Şoförle Aşk Yaşaması Sabiha'nın İstanbul'dan ayrıldığı gün Nevin'in eniştesi Rasim Paşa'dan ablasına bir mektup gelir. Rasim Paşa Bandırma'ya gideceklerini ve orada Nevin için uygun bir eş adayı bulabileceklerini belirtir. İstanbul'daki koket hayatına fazlasıyla alışmış olan Nevin Bandırma'ya gönülsüzce gider. Fakat oraya gittiğinde kraliçenin Taksim'i ziyaret ettiği gibi karşılanır. Görmüş olduğu ilgiden ve hürmetten ziyadesiyle memnun olan Nevin eniştesinin şoföründen hiç ilgi görmemekten yakınır hatta ona sinirlenir. Bir albay, kaymakam ve kurmay binbaşı Nevin'le evlenmeye talip olur. Fakat Nevin Rasim Paşa'nın şoförüyle ilgilenmektedir. Köylü olduğunu düşündüğü şoförün bu kadar yakışıklı ve kibar olması onu hayrete düşürür. Aynı zamanda ondan hiç ilgi görmemesi ona karşı olan arzusunun artmasına sebep olur. Çeşitli oyunlar ve kurnazlıklarla şoförün ilgisini çekmeye çalışsa da başarılı olamaz. Şoför Hüseyin Nevin'in kurnazlıklarına aynı şekilde karşılık verir.

Nevin'in Şoföre Ahlaksız Bir Teklifte Bulunması ve Şoförün Gerçek Kimliğinin Öğrenilmesi Bir gün Nevin'i kurmay zabıtlardan biriyle deniz kenarında tanıştırmaya karar verilir. Hüseyin Nevin'i deniz kenarına götürür. Fakat Nevin zabitle görüşmekten vazgeçip Hüseyin'in elinden tutar ve başını onun omuzuna yaslar. Böylece ikili arasında gizli bir aşk başlar. İstanbul'a gelmiş olan Nevin'e annesi tarafından bir elektrik mühendisinin kendisiyle evlenmek istediği, kendisinin onu adada görmüş olduğu haber verilir. Bu fırsatı kaçırmak istemeyen Nevin Hüseyin'e mühendisle evlenmek zorunda olduğunu

ancak kendisini şoför olarak yanına aldırıp ilişkilerine devam edebileceğini söyler. Yapılan çirkin teklifle dumura uğrayan Hüseyin Nevin'den uzaklaşır. Bir süre sonra Nevin'e talip olan elektrik mühendisinin, Rasim Paşa'nın şoförü olan Hüseyin Refik'in ta kendisi olduğu öğrenilir. Avrupa'da tahsilini tamamladıktan sonra Biga'daki telgraf bölümünde görevlendirilen Hüseyin, almış olduğu cezadan dolayı ahırda çalışmaya başlar. Rasim Paşa Hüseyin'in yeteneklerinden ve karakterinden etkilenip onu yanına aldırır. Daha önce birlikte olduğu kadınlar tarafından aldatılmış olan Hüseyin, aşırı koket bulunduğu Nevin'e temkinli yaklaşmış fakat bir şoförü binbaşuya tercih ettiğini gördüğünde umutlanmıştır. Nevin'i son bir kez daha sınavdan geçirmeye karar vermiş olan Hüseyin Refik ebeveynlerine onu istemelerini fakat kim olduğunun söylenmemesini istemiştir. Yapılan teklif üzerine Hüseyin Nevin'e bir daha aldatılmayı göze alamayacağını söyleyerek ayrılmıştır.

Temalar

Sadakatsizlik *Kumandanın Şoförü* adlı öyküde İstanbul'un sosyete çevresinde yaşayan bir kadının Bandırma'da ikamet eden Rasim Paşa'nın şoförüyle ilişki yaşamaya başlaması ve tanımadığı birinden evlilik teklifi alması üzerine onu İstanbul'a götürüp kendisinin metresi olmasını teklif etmesi anlatılır. Fakat Nevin'le evlenmek isteyen varlıklı elektrik mühendisi, metresi olmasını teklif ettiği şofördür.

BİR SONBAHAR EĞLENCESİ

Kişiler

Cemil Necdet Anlatının romancı başkarakteri Necmünnissa'ya âşıktır. Ben-öyküsel anlatıcıdır.
Necmünnissa Paşa kızı olan ve Dame de Sion'da eğitim almış olan kadın başkarakter Cemil'i sever.
Reşit Cemil'in yakınıdır.
Amca Cemil'in amcasıdır.
Süheyla Cemil'in yakınlarından biridir.
Seza Cemil'in ilkokul arkadaşıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Buluşma Trenin hareket etmesine on beş dakika kala Cemil evden çıkmaya hazırlanırken Reşit'in hazırlık yapmamış olduğunu görür. Telgrafla bir yakınına trenle geleceklerini bildirmiş olsalar da Reşit Cemil'den evde kalmasını ister. Zira ağırlanması gereken önemli misafirleri olduğunu ve nişanlısının yakınlarının geleceğini söyler. Cemil Reşit'in isteğini yerine getirir ve gitmekten vazgeçer. Daha sonra Reşit'in nişanlısı ve onun yakınlarıyla üç arkadaşı gelir. Cemil'in amcası Süheyla'nın fotoğraflarını çekmeye çalışsa da Süheyla rahat durmamaktadır. Konukların arasında Esbak Adana Valisi Sadullah Süreyya Paşa'nın Dame de Sion'da eğitim almış sarışın ve çekingen mizaçlı kızı Necmünnissa da vardır. Hanımların eğlencesine Cemil ve Reşit de katılır. Hanımların tavsiyesi üzerine akşam vakitlerinde gazinoya gidilir.

Cemil'le Necmünnissa'nın Birbirlerine Açılıp Birbirlerinden Tamamen Ayrılmaları Roman yazarı olan Cemil Necdet'in kaleme almış olduğu eserler methedilir. Herkesin eğlendiği bir sırada Necmünnissa'yla Cemil konuşmaya başlar. "Pınar Perisi" adlı bölümünden bir bölüm okumaya niyetlenen Cemil'e Necmünnissa, yalnızca La Fontaine masalları bilmediğini ve Cemil'in bütün eserlerini okumuş olduğunu söyler. Ardından Cemil Necmünnissa'ya ilkokuldayken Seza adlı bir arkadaşının kendisini Necmünnissa'yla evlendirmek istediğini ve ikilinin gelecekte mutlaka evleneceğine inandığını söylediğini söyler. Necmünnissa Cemil'e kendisinden yıllarca duygularını açmasını beklediğini fakat en sonunda babasının isteğine boyun eğip evlenmeyi kabul etmek zorunda kaldığını söyler. Daha önce hiç sevdiği erkekle dolaşmamış olan Necmünnissa Cemil'le dolaşır. Cemil Necmünnissa'ya ona karşı ne hissettiğini tam olarak adlandıramasa da onu asla unutmayacağını söyler. Necmünnissa'nın evlenmesinin üstünden yıllar geçer. Cemil Necmünnissa'ya verdiği sözü tutup son defa buluştukları havuza her yıl gider.

Temalar

Pişmanlık *Bir Sonbahar Eğlencesi*'nde, birbirlerini sevmelerine rağmen birbirlerine duygularını açmamış iki sevdalının son kez nasıl eğlendiği ve sevdalı bir çift gibi nasıl dolaştığı anlatılır. Yıllarca Cemil'in kendisine açılmasını beklemiş olan Necmünnissa, en sonunda babasının isteği üzerine başka

biriyle evlenmek zorunda kalır. Cemil Necmünissa'ya duygularını dile getirmemiş olmaktan pişmanlık duyar.

BİR YUDUM SU

Kişiler

Nevin On sekiz yaşındaki kadın karakter verem hastasıdır.
Hamit Bey Anlatının başkarakteri doktordur ve Nevin'in babasıdır. Materyalisttir.
Ayşe Koruda su dağıtan annesini kaybetmiş küçük kızdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Hamit Bey'in Materyalist Dünya Görüşü ve Kendi Düşüncelerini Kızına Aşılması Her ne kadar doktor olmuş olsa da Hamit Bey kendini düşüncelere, yeni fikirlere ve ideolojilere adamıştır. Ancak aşırı dürüst ve gururlu bir insan olduğundan siyaset yerine doktorluğa yönelmiştir. İnsanlığın ve toplumun en büyük sorununun hayal, ümit, hurafe ve din olduğuna inanan Hamit Bey, bir doktor olarak insanların zihninden soyut olan her şeyi silmeyi arzular. Zira bu sayede insanoğlunun ileriye gideceğine inanır. Hamit Bey, kırk yaşında eşini kaybedip dul kalmış olduğu gibi kızı Nevin de on iki yaşında öksüz kalmıştır. Kızını materyalist bir bilinçle yetiştirmek isteyen Hamit Bey ona masallarla dini hurafeler anlatan ve dualar öğreten dadılarıyla lalaların işine son verir. Ardından kızını bizzat kendi yetiştiren Hamit Bey onun materyalist ve ilerici bir dünya görüşüne sahip olmasını sağlar.

Nevin'in Hastalanıp Ölmesi ve Hamit Bey'in Pişmanlığı On sekiz yaşına girmiş olan Nevin'in annesi gibi verem hastalığına yakalandığı öğrenilir. Tüm tedavilere rağmen herhangi bir iyileşme sağlanmadığı gibi Nevin'in birkaç aylık ömrü olduğu öğrenilir. Yakında kızını kaybedeceğini bilen Hamit Bey onun kalan zamanını en iyi şekilde geçirmesi için çaba sarf eder. Nevin'in isteği üzerine onu koruya götürür. Korudaki yosunlu bir taşın üzerindeki çeşmeden tenekeye su doldurup insanlara dağıtan iki kardeş Nevin'e bir bardak su uzatır. İnançlarına göre mezarda susuzluk çeken annelerinin susuzluğunu gidermek için başkalarına su içirmektedirler. Merhum annelerinin ruhunun huzur bulması için başkalarına su ikram eden iki kardeşin uzattığı suyu Nevin göz yaşları içinde içer. Bu sayede kardeşlerin ve onların annelerinin huzur bulacağına inanır. Materyalist bir dünya görüşüne sahip olan Hamit Bey Nevin'in kirliliği suyu içmesine engel olmak istese de bunu yapamaz. Zira annesini kaybetmiş olan kızının bütün umutlarını ve hayallerini yitirdiğini ve onu umutsuzlukla dolu bir hayata mahkûm ettiğini fark eder. Bir süre sonra Nevin hayatını kaybeder. O günden sonra Hamit Bey korudaki çeşmeyi onartır ve her gün oradan geçenlere su dağıtmaya başlar.

Temalar

Ölüm *Bir Yudum Su* adlı öykünün materyalist başkarakteri eşini veremden kaybetmiştir. Ailesinden yalnızca kızı kalmıştır. Kızını materyalist bir dünya görüşü ve bilinçle yetiştiren baba onun da aynı hastalığa yakalandığını öğrenir. Bütün sevdiklerinden ebediyen kopacağını bilen kız umutsuzluk içinde ölür. Aşılması olduğu düşüncelerle kızını yaşayan bir ölüye çevirmiş olan baba kızının umutlarını ve hayallerini yıkması olmaktan derin bir pişmanlık duyar.

NİSAN GÜNEŞİ

Kişiler

Kudret Paşa Anlatının başkarakteri paşa payeli bir doktor ve ben-öyküsel anlatıcıdır.
Feridun Nüzhet Uzun yıllar Yemen Merkez Hastanesi'nde doktorluk yapmış bir binbaşısıdır.
Feride Feridun'la evlenmek isteyen ancak Kudret'in yalanının kurbanı olan kadındır.
Anlatıcı Anlatının ben-öyküsel anlatıcısıdır. İsmi bilinmemektedir.
Cemil Kızıltoprak'ta sevgilisi olan ve Trablus'ta şehit düşen bir zabittir.
Ziya Kudret Paşa'nın harp okulu arkadaşıdır. Râna'nın sevgilisidir.
Kerim Kudret Paşa'nın harp okulu arkadaşıdır. Meliha'nın sevgilisidir.
Râna Ziya'nın sevgilisidir. Hemşiredir.
Meliha Kerim'in sevgilisidir. Hemşiredir.

Detaylı Olay Örgüsü

Kudret'in Yalnızlığı Bir Nisan sabahı Doktor Kudret Paşa anlatıcısıyla birlikte Kayışdağı yoluna doğru ilerlemektedir. İkili mektepten kaçmış iki serseri gibi hissetmektedir. Kırılardan geçtikleri sırada Kudret Paşa oldukça neşelidir. Hareketleri ve söylemleriyle neşesini belli eder. Kayışdağı yoluna yaklaşıldığında komutanlarının ardından ilerleyen bir asker kıtası görülür. Komutanı tanıyan Kudret Paşa Binbaşı Feridun'la selamlaşır ve ona nasıl olduğunu sorar. Zira Kudret Paşa Feridun Nüzhet'i yıllar önce görmüştür. Feridun'la karşılaşan Kudret'in bütün neşesi kaçmış ve mahzunlaşmıştır. Anlatıcının kendisine neden üzgün gördüğünü sorması üzerine Feridun'la arasında geçen olayı anlatmaya başlar. Otuz sene önce harp okulunda öğrenciyken yüzbaşı nişanı alındığı gün tüm arkadaşları sevdiklerinin yanına gitmişken Kudret Paşa birkaç arkadaşıyla birlikte okulda bir başına kalmıştır. Ziya, Kerim ve Cemil adlı arkadaşları Fener'e gideceklerini söyleyip Kudret'e de gelmesini teklif ederler. Yıllar sonra Trablus'ta şehit düşmüş olan Cemil'in Kızıltoprak'ta tek sevgilisi vardır ve kendini ona adamıştır. Kerim ve Ziya gibi çapkın zabıtlar ise birden fazla kadınla ilişki yaşamaktadır. Fener'e gidildiğinde Kerim'le Ziya'nın sevgilileriyle nasıl seviştiklerini gören Kudret onları kıskanır ve bir an önce sevgilisinin olmasını ister.

Kudret'in Yalanı ve Pişmanlığı Kalamış taraflarında yalnız başına dolandığı bir sırada bir köşkteki genç hanımın sesine kulak kesilen Kudret onu görür görmez âşık olur. Evden çıkıp özel derse giden Feride'yi takip eden Kudret, onun köşkün önünde unuttuğu defteriyle mendilini alıp kaçar. Okula gittiğinde defteri karıştırır ve Feride'nin bir fotoğrafını bulur. Feridun Nüzhet Kudret'in üzgün olduğunu görür ve onun sevgilisi olmadığından üzgün olduğunu anlar. Ancak sevgilisi olmadığı gerçeğini kabullenemeyen ve Feridun'un küçümseyici ifadeleriyle gururu incinen Kudret Feride'nin fotoğrafını gösterir ve Feride'yle sevgili olduğunu söyler. Feridun Kudret'i tebrik eder ve Feride'yle mutlu olmasını diler. Bir süre sonra Binbaşı Feridun'un Yemen Merkez Hastanesi'ne tayinini istediği öğrenilir. Yirmi beş yıl kadar orada çalışır. İstanbul'a geri döndüğünde Feridun Nüzhet Kudret'le karşılaşır ve ona gerçekleri anlatır. Feridun Feride'yi tedavi etmiş ve ona âşık olup hislerini ona açmıştır. Feridun Feride'den olumlu yanıt almışsa da onun Kudret'le seviştiğini öğrendiğinde Yemen'e tayinini istemiş ve bütün ailesi ordu olmuştur. Kudret Paşa ömrü boyunca Binbaşı Feridun Nüzhet'e söylemiş olduğu yalandan pişmanlık duyar.

Temalar

Yalan *Nisan Güneşi* adlı öyküde bir paşanın kısa süreli sevinci ve hüznün anı anlatılır. Harp okulunda öğrenciyken komutanlarından biri olan Feridun'a onun sevdiği kadınla sevgili olduğunu söylemiş olan Kudret, Feridun'un Yemen'e gitmesine ve yirmi beş yıl orada kalmasına sebep olmuştur. Kudret'in söylemiş olduğu yalan nedeniyle Feridun Feride'den uzaklaşmış ve o günden sonra tek ailesi ordu olmuştur.

Kişi İncelemesi

Kudret Paşa (Duygusal) Anlatının başkarakteri olan Kudret Paşa harp okulu mezunu bir tabiptir. Yıllarca zabıt olarak görev yapmış olan Kudret, paşa payesine kadar yükselmiştir. Özellikle harp okulunda öğrenci olduğu ve yüzbaşı rütbesini aldığı dönemlerde yaşamış olduğu yalnızlıktan dolayı derin bir bunalım yaşar. Hoşlandığı genç bir hanımın tesadüf eseri bir defterini ve mendilini bulur ve onları alıp götürür. Sevgilisi olmadığından dolayı gururunun incitilmesinin sonucunda söylediği yalanla Binbaşı Feridun Nüzhet'in hayatını kökten değiştirir ve söylediği yalandan dolayı ömür boyu pişmanlık duyar.

Neşeli “Paşa, o gün âdeta çocuk olmuştu. Kuş kaldırmak için tarla kenarlarındaki çitleri taşıyor, kayalara tırmanarak kır çiçekleri koparıyor, ısıklıla çapkın türküler çalıyordu” (Güntekin 2018, 66).

Üzgün “Kudret Paşanın birdenbire neşesi kaçmıştı. Söz söylemesini bekledim; fakat o artık etrafına bakmıyor, yüzünde gittikçe artan bir melâl ile sükût ediyordu” (Güntekin 2018, 66).

Yalnız “Güneş, olanca şaşaaısıyla parlıyor, kuşların sesi ormancığı çılgın bir neşe ile dolduruyordu. Bu dakikaların acısını hâlâ unutamam. Gönlüm, hırçın bir sevda ihtiyacıyla yanıyordu. Hayatın gözümde hiç kıymeti kalmamıştı” (Güntekin 2018, 69).

Şaşkın “Ben : - Demek ağabey, sen de sevda çekiyorsun?..” (Güntekin 2018, 71).

Pişman "O dakikada ne olduğumu tarif edemem. Rüyasını, hayatını bilmeden kırdığım bu adamın ellerini öpmek, ondan af dilemek istedim" (Güntekin 2018, 74).

GÖLGELERİN BUSESİ

Kişiler

<i>Nizami</i>	Anlatının başkarakteri elli yaşında bir doktordur. Ben-öyküsel anlatıcıdır.
<i>Pakize</i>	Nizami'nin Çamlıca'daki yaşlı hastasının bakıcısıdır.
<i>Behçet Paşa</i>	Nizami'nin dostu ve hastasıdır.
<i>Güzin</i>	Behçet Paşa'nın torunudur.
<i>Makinist</i>	Eşi tarafından aldatılan bir karakterdir.
<i>Zevce</i>	Makinistin eşi ve talebenin sevgilisidir.
<i>Talebe</i>	Ağabeyinin eşiyle gizli aşk yaşayan bir talebedir. Makinistin kardeşidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Nizami'nin Saadetli Bir Hayatı Olan Behçet Paşa'ya Sitem Etmesi Behçet Paşa'nın torunuyla köşkün bahçesinde oyun oynayan Doktor Nizami'ye, artık yaşlandığı ve terleyip hasta olacağı söylenir. Ancak Nizami bunları söyleyen Behçet Paşa'ya böylesine güzel bir hayatı ve ailesi olduğu için çok şanslı olduğunu söyler. Zira Nizami hiç evlenmemiş ve çocuğu da olmamıştır. Kendini eğlenceye, işine ve okumaya vermesinin sebebi duygusuz bir kişi olmasından ziyade kadınlara güvenmemesinden kaynaklanmaktadır. Zira yirmi yaşına henüz girmemişken birlikte olduğu kadın tarafından aldatılmıştır. Her ne kadar acı çekmiş ve çok öfkelenmiş olsa da Nizami sevdiği kadından ayrılmış ve ona istediği şeyi yapabileceğini söylemiştir. Sevdiği kadının birlikte olduğu kişiyle yalnızca eğlendiğini ve asıl sevdiği kişinin kendisi olduğunu söylemesi onu daha da yaralamıştır.

Nizami'nin Kadınlara Güvenmemesi ve Pakize'yle Evlenmekten Vazgeçmesi Bir daha hiçbir kadına âşık olmayacağına ant içmiş olan Doktor Nizami, Çamlıca'da oturan ihtiyar bir hanımefendiyi tedavi ederken onun bakıcılığını yapan Pakize'yle tanışır. Yaşıtlarına ve hemcinslerine göre Pakize oldukça olgun ve tokgözlü bir karakterdir. Onun kişiliğinden ve güzelliğinden etkilenmiş olan Nizami geçmişi unutup yeniden ilişki yaşama konusunda cesaret tazeler. Güneşli bir bahar sabahında yatak odasının arkasındaki bahçede yeni evlenmiş makinistin zevcesinin kahkaha seslerini duyar. Onların geceleri nasıl seviştiğini gizlice izleyen Nizami Pakize'ye duygularını açmaya karar verir. Yaşlı hastasının vefat etmesi üzerine Kütahya'daki amcasının yanına dönmeyi planlayan Pakize'ye Nizami, kendisine ilgi duyduğunu ve gitmemesini söyler. Nişan yüzüğünü almış olan Nizami'ye bir sabah; mahalledeki eczanenin önünde kaza olduğu ve yaralılara müdahale edilmesi gerektiği söylenir. Yaralılar arasında makinist de vardır ve kendisi hastaneye kaldırılır. Gece vakitlerinde yeniden çiftin seviştiğini gören Nizami makinistin zevcesinin, makinistin talebe kardeşiyle birlikte olduğunu anlar. Gördüğü manzara karşısında umutları yeniden yıkılan Nizami sabah vakitlerinde muayenehanesine gelen Pakize'ye kendisinin dün gece öldüğünü ve artık evlenemeyeceğini söyler. Kalbi kırılmış ve umutları yıkılmış olan Pakize göz yaşları içinde muayenehaneden ayrılır.

Temalar

Aldatma *Gölgelerin Busesi* adlı öyküde Güntekin; kadınlara olan inancını ve güvenini kaybetmiş olan Doktor Nizami'nin neden hiç evlenmediğini veya kimseye âşık olmadığını anlatır. Gençliğinde çok sevdiği genç bir kadın tarafından aldatılmış ve daha sonra makinist komşusunun da eşi tarafından aldatıldığına şahit olmuş olan Nizami kadınlara dair bütün umutlarını ve hayallerini yitirir.

BİR ZAAF DAKİKASI

Kişiler

<i>Cezmi/Namık</i>	Vicdanlı biri olduğu yıllara özlem duyan başkarakter mutasarrıftır.
<i>Behice Hanım</i>	Halil Bey'le evlidir. Yirmi iki yaşındadır. Hem eşini hem de Cezmi'yi kandırır.
<i>Halil Bey</i>	Behice Hanım'ın evkaf memuru olan eşidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Cezmi Bey'in Kendi Hatıra Defterini Bulması Yaklaşık olarak on beş yıllık siyaset ve memuriyet kariyerinde oldukça sert, kaba ve vahşi bir kişiye dönüştüğünü fark etmiş olan Cezmi, Çamlıca'daki baba yadigârı köşkün kütüphanesinde bulduğu güncesini okuyunca yirmi yaşına basmadan önce ne derece ince ruhlu bir genç olduğunu hatırlar. Yıllar boyunca taşra vilayetlerinde eşkıyalarla mücadele etmiş olan Cezmi, Jandarma Kumandanıyla birlikte girmiş olduğu son çatışmada yaralanmış ve hava değişimi amacıyla Çamlıca'daki baba yadigârı terkedilmiş köşke gelmiştir.

Cezmi Bey'in Behice Hanım Tarafından kandırılması Yağmurlu bir havada arabasıyla Üsküdar'dan eve döndüğü sırada yağmurdan ıslanmakta olan genç bir kız görür ve onu arabasına davet eder. Fakat kızın çok da genç olmadığını anladığında arabasını ona vermeye ve evine yürüyerek gitmeye karar verir. Fakat genç kız köşkün köşe başındaki pembe evde oturduğunu ve Mutasarrıf Cezmi Bey'i tanıdığını söyler. Behice Hanım Evkaf Memuru Halil Bey'in eşidir. Yirmi iki yaşındaki genç kadının bir oğlu olmuş ancak kısa süre içinde hayatını kaybetmiştir. Cezmi Bey Behice Hanım'ı evinin yakınlarında bıraktık sonra adada oturan bir dostunun yanına gider. Bir hafta sonra Halil Bey'in Behice Hanım'ı boşadığını zira onun bir adamın arabasından inerken görüldüğünü öğrenmiştir. Behice Hanım Beylerbeyi'ndeki ablasının yanına gönderilmiştir. Behice Hanım'la görüşüp durumu düzeltmek isteyen Cezmi Bey Üsküdar'da onunla karşılaşır. Ancak Behice Hanım Halil Bey'in çok inatçı olduğunu ve zaten ondan ayrılmak istediğini söyler. Behice Hanım'ın umudu kırılmış bir halde İzmit'teki amcasının yanına gideceğini öğrenen Cezmi Bey vicdanına yenik düşerek ona evlenme teklif eder. Behice Hanım Cezmi Bey'in evlenme teklifini kabul eder. Kısa bir süre sonra ikili nişanlanır. Behice Hanım Cezmi Bey'le evlenene kadar onun Fatih'teki halasının evine yerleşir. Cezmi Bey oldukça mutludur ve saadetinin bozulmamasını diler. Ancak birkaç ay sonra, yeni memuriyet yerinin ilan edildiği bir tarihte, Cezmi Bey isimsiz bir mektup alır. Mektupta Halil Bey'in Behice Hanım'dan başka bir erkekle görüştüğü için ayrıldığı ve Cezmi Bey'in herhangi bir suçunun olmadığı yazmaktadır. Behice Hanım göz yaşları içinde yazılanların doğru olduğunu itiraf eder ancak Cezmi Bey'i sevdiğini ve onunla evlenmek istediğini söyler. Güven duygusu, gururu ve umudu kırılmış olan Necmi Bey Behice Hanım'la evlenmekten vazgeçer.

Temalar

Aldanma *Bir Zaaf Dakikası* adlı öyküde yıllarca taşra vilayetlerinde eşkıyalarla mücadele etmiş olan Cezmi Bey'in huzur ve sevgi arayışı anlatılır. Komşularından birinin eşini arabayla evine bıraktığı için onların boşanmalarına sebep olduğunu düşünür. Bundan dolayı boşanmasına sebep olduğu kadını kurtarmak için ona evlenme teklif eder. Ancak aylar sonra kadının başka bir erkekle aşk yaşadığı ve bundan dolayı boşandığı ortaya çıkar. Cezmi Bey vicdanının kurbanı olur.

BİLEK SAATİ

Kişiler

Niyazi Anlatının çocuk başkarakteri on bir yaşındadır. Çok zayıftır ve hasta gibi görünür.
Adile Hanım Niyazi'nin arkadaşlarından birinin annesidir.
Vahit Niyazi'nin arkadaşı ve Adile Hanım'ın oğludur.
Huriye Niyazi'nin annesidir.
Muharrem Niyazi'nin dayakçı babasıdır. "Kamçı Muharrem" olarak bilinir. Polis memurudur.

Detaylı Olay Örgüsü

Niyazi'ye Bilek Saati Hediye Edilmesi Çanakkale'deki evlerinin bahçe kapısında oturduğu sırada Niyazi, hastane bayırında oturan teyzesi Adile Hanım'ın, oğlu Vahit'le birlikte misafirliğe gelmekte olduklarını görür. Huriye Hanım, oğlu Niyazi'yi o gün için okula göndermemeye karar verir. Ancak Niyazi okula gönderilmemesi durumunda öğretmenleri tarafından falakaya çekilmekten veya babası tarafından kamçılanmaktan korkar. Huriye Hanım Niyazi'yi hocalara ve eşine uygun bir yalan söyleyeceğini ve onun dövülmesine izin vermeyeceğini söyleyerek rahatlatmaya çalışır. Eve varan komşunun oğlu Vahit Niyazi'ye bir bilek saati hediye eder. Uzun zamandır bir bilek saatine sahip olmanın hayalini kuran Niyazi onu bileğine takar ve babasının saksıda sakladığı saatini Vahit'e vererek çarşıya inmeyi teklif eder. İki arkadaş taktıkları saatlerle çarşıya inip alışveriş yapar. Ardından bir çayın üzerindeki köprüden akan suyu izlerken Muharrem'in saati suya düşer.

Niyazi'nin Babasının Bilek Saatini Kaybetmesi ve Onu Bulmaya Çalışırken Ölmesi Babası tarafından dövülmekten ve kamçılanmaktan çok korkan Niyazi ne yapacağını bilmese de eve döner. Akşam eve dönen Muharrem saatini saksıda görmeyince öfkelenir. Oğlunu tehditlerle korkutmanın yeterli olduğunu düşünerek yatağında uyuyan oğlunun duyabileceği bir tonda eşine sobaya şişleri koymasını ve saati vermemesi haline Niyazi'yi dağlayacağını söyler. Babasının tehdidini duyan Niyazi odasının penceresinde aşağı inmeyi başarır ve çayın oraya gidip bilek saatini almaya çalışır. Huriye Hanım Niyazi'nin başına kötü bir şey gelmesinden endişe etse de Muharrem oldukça rahattır ve onun geri döneceğinden emindir. Tütün kolcuları Niyazi'yi bulup getirir. Niyazi bilek saatini bulmayı başarmış olsa da zatürreye yakalanır ve birkaç gün hastalıkla mücadele etmesinin ardından yaşamını yitirir. Son nefesini verdiği anlarda "Babacığım... Vurma bana... Getirdim..." (Güntekin 2018, 93) şeklinde sayıklar. Bir daha hiç çocuğu olmamış olan Muharrem onu Allah'ın verip Allah'ın aldığını söyler ve Niyazi'yi yetiştirme şeklinin doğru olduğunu dile getirir.

Temalar

Korku *Bilek Saati* adlı öyküde Niyazi adındaki çocuk karakterin bilek saatine olan ilgisinden dolayı babasının saatini çalması ve saatinin çalındığını öğrenen baba tarafından dövülme korkusundan Niyazi'nin ölmesi anlatılır. Babasının saatini çaya düşüren Niyazi, babası tarafından öldürülesiye dövüleceğini düşünerek çaya atlar ve saati bulur. Fakat zatürreye yakalanan Niyazi saati almak pahasına yaşamını yitirir.

ASKER DÖNÜŞÜ

Kişiler

Kamber Dayı Anlatının yaşlı başkarakteri Ali'nin köylüsüdür. Bir başıbozuktur.
Ali Anlatının başkarakteri köyüne dönmek üzere olan bir askerdir.
Çavuş Trendeki çavuşlardan biridir.
Onbaşı Treni onarmaya çalışan onbaşılarından biridir.
Kuzucuk Ali'nin küçük kardeşidir.
İbrahim Ali'nin oğullarından biridir.
Hacı İlyas Ali'nin eşiyile evlenen yaşlı ve varlıklı bir adamdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Asker Ali'nin Köyüne Geri Dönmeye Çalışması Havanın yağmurlu olduğu bir gece yarısına doğru Haydarpaşa tren istasyonunda asker taşıyan bir lokomotif kömür yoksunluğundan dolayı üç gündür hareket edememiştir. Yakınlardaki hastanede görev yapan Kamber Dayı, Kastamonu'nun Taşköprü kazası ve Bekirli nahiyesindeki Elmacık köyünden olan Ali'yi trendeki askerlerin arasında aramaktadır. Çavuşun ve onbaşının yardımıyla birbirlerini bulan ikili hasret giderdikten sonra trenin üstüne çıkıp konuşmaya başlarlar. Kamber Dayı Ali'ye bir süre önce kendisinin şehit olduğu haberinin köye ulaştığını söyler. Ali'nin annesine durumdan bahsedilmemişse de yaşlı kadının durumu anlayıp vefat ettiği söylenir. Yıllarca tarlada çalışıp ağır işler yapmış olması da onu ölüme götüren sebeplerden biridir. Ardından Ali'nin küçük kardeşi Kuzucuk da koyun otlatırken askerler tarafından yakalanıp askere alınmıştır. Yaşı çok küçük olmasına rağmen büyük biri gibi görünen Kuzucuk'un yaşının küçük olduğuna kimse inanmamıştır. Küçükken geçirdiği bir hastalık sonucunda konuşma yetisini kaybetmiş olmasından dolayı da kendini savunamamıştır. Üç defa askerden kaçıp köye gelmiş olan Kuzucuk dördüncü defa yakalandığında kurşuna dizilir.

Köydeki Her Şeyini Kaybettiğini Öğrenen Ali'nin Geri Dönmekten Vazgeçmesi Ardından Kamber Dayı Ali'ye en önemli mevzuyu anlatır. Ali'nin şehit olduğu haberi köye ulaştıktan sonra eşi ve çocukları hem maddi hem de manevi olarak ciddi sorunlar yaşamaya başlamıştır. Bundan dolayı köylüler Ali'nin eşine yeniden evlenmesini önermiş ve bölgenin saygın varlıklılarından biri olan Hacı İlyas ona talip olmuştur. Çocuklarını ve kendini kurtarmak için kadın Hacı İlyas'la evlenmeye razı olmuştur. Kamber Dayı Ali'ye Hacı İlyas'ın çocuklara ve eşine çok iyi baktığını ancak geri dönmesi durumunda eşinin istemesi üzerine onlara yeniden kavuşabileceğini söyler. Ancak yıllarını cephelerde savaşarak geçirmiş ve birçok defa yaralanmış olan Ali'nin ailesine vadebileceği hiçbir şeyi yoktur. Artık köyünde kendisini bekleyen hiç kimsenin olmadığını öğrenmesi üzerine yola devam etmekten vazgeçip trenden iner.

Temalar

Kayıp Asker Dönüşü adlı öyküde askeri görevini tamamlamış olup köyüne dönmekte olan Ali'nin bütün sevdiklerini kaybettiğini ve orada kendisini bekleyen hiç kimsenin olmadığını öğrenmesi üzerine köye gitmekten vazgeçer. Yıllarını cephelerde harcamış ve bir gün köye şehit olduğuna yönelik haber gitmiş olan Ali kendi hayatını olmasa da sevdiği herkesi kaybetmiştir. Geçen zaman içinde annesi ve kardeşi ölmüş, eşi de başka biriyle evlenmiştir.

MEKTUPLAR

Kişiler

Nihat Anlatının on yedi yaşındaki genç başkarakteri yetimhanede yaşamaktadır.
Fâzıl Yetimhanede yaşayan bir gençtir. Nihat'a göre daha iri, güçlü ve sağlıklıdır.
Fatma Nihat'ın yaşadığı evin eski hizmetçisidir.
Adnan Nihat'ın üvey kardeşidir.
Anne Nihat'ın eşini aldatan annesidir.
Baba Nihat'ın iki eşi tarafından aldatılan babasıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Nihat'ın Babası Tarafından Terk Edilmesi Kimsesiz çocuklar mektebinin teneffüs bahçesinde güneşli bir ilkbahar sabahında çocuklar top oynamaktadır. İnce, zayıf ve hasta görünümlü Nihat bahçede tek başına oturup derin düşüncelere dalmıştır. Fâzıl Nihat'ın yanına gelir ve onun yapmış olduğu hesap ödevini kopyalamak istediğini söyler. Fakat Nihat Fâzıl'a hesap ödevini yapmadığını zira bugün okuldan kaçmak zorunda olduğunu söyler. Uzun yıllardır kimsesizler mektebinde bulunan Nihat daha önce hiç firar etmemiştir. Nihat Fâzıl'a bir günlüğüne okuldan kaçmak istemesinin sebebini şöyle anlatır. Yıllar önce annesi ve babasıyla havuzlu bir evde yaşayan Nihat oldukça mutlu bir çocukluk geçirmiştir. Ancak bir gün evlerine gelen siyah giyimli bir adamın getirmiş olduğu mektupları okuyan babası eşini evden kovmuş ve kendisine de kötü davranmaya başlamıştır. Siyah giyimli adamın mektupları getirmesinden 7-8 ay sonra babasının yeni bir eş bulunduğunu anlayan Nihat komşular aracılığıyla annesine gönderilir. Unkapanı'ndaki bir evde oğluyla yaşayan kadın bir süre sonra yaşamını yitirir. Büyükanesi Nihat'a bakamayacağı için tanıdıkları aracılığıyla onu kimsesizler mektebine yazdırır. O gece Nihat'ın babasının eline, eşinin başka bir adama yazmış olduğu aşk mektupları geçmiş ve bunun üzerine ayrılmışlardır. Ancak yaşanan olayda hiçbir kabahati olmayan Nihat en büyük zararı gören kişi olmuştur.

Nihat'ın Babasından İntikam Almak İstemesi Ancak Üvey Kardeşine Acıması Nihat Fâzıl'a yedi sene önce ölen annesinin intikamını almaya gideceğini söyler. Zira Nihat babasının yeni eşinin başka bir adama yazdığı aşk mektuplarını ele geçirmiştir. Nihat'ın üvey annesinin sevgilisi onun komşularından birinin kiracısıdır. Nihat komşusundan mektuplardan bazı örnekler ister ve ısrarları sayesinde mektuplardan üç tanesini almayı başarır. Nihat, mektupları babasına göstererek ona aynı acıları yaşatmak ister. Akşam vakitlerinde Nihat mektebe geri döner ve ceza olarak yalnızca bir günlük izin hakkını kaybeder. Nihat Fâzıl'a babasının evine gittiğinde yaşananları anlatır. Nihat, ayrılmış olduğu günden sonra babasının evinde çok az şeyin değişmiş olduğunu görmüştür. Gördüğü her şey ona çocukluğunu hatırlatır. Bunun yanında üvey kardeşi Adnan ona derin ve samimi bir sevgi gösterir ve onunla oyun oynar. Üvey kardeşi Adnan'ın aynı acıları yaşamasını istemeyen Nihat elindeki mektuplarla göz yaşları içinde evden ayrılıp mektebe geri döner.

Temalar

Merhamet Mektuplar adlı öyküde henüz çok küçük yaşlardayken ebeveynlerinin boşanmasından dolayı kimsesizler mektebine atılmış olan Nihat'ın öyküsü anlatılır. Nihat'ın annesinin gizli aşkına yazdığı mektuplar babasının eline geçer ve çift birkaç ay sonra ayrılır. Annesini kaybetmesinin ardından Nihat kimsesizler mektebine verilir. Yıllar sonra babasından intikam alma fırsatı yakalayan Nihat, üvey annesi tarafından gizli aşığına gönderilen mektupları ona vermek ister. Fakat kendi yaşadığı acıların üvey kardeşinin de yaşamasını istemeyen Nihat babasından intikam almaktan vazgeçer.

TEHDİT

Kişiler

<i>Remziye</i>	Anlatının kadın başkarakteri köşkün küçük hanımıdır. Hamit Bey'in eski nişanlısıdır.
<i>Hamit Bey</i>	Yüzbaşısıdır. Padişah yanlısı bir alaylıdır. Remziye'nin eski nişanlısıdır.
<i>Sabiha</i>	Remziye'nin süt kardeşidir.
<i>Hizmetçi</i>	Köşkün hizmetçisidir.
<i>Hırsto</i>	Bağcıdır. Ailenin Ziraat Mektebine gönderip okuttuğu biridir.
<i>Küçük Mehmet</i>	Remziye'nin üç erkek kardeşinden biridir.
<i>İstirati</i>	Hamit Bey'in varlık sahibi tanıdıklarından biridir.

Detaylı Olay Örgüsü

Hırsto'nun Remziye'yi Tehdit Etmesi Bursa işgalinin üçüncü gecesini Çekirge'deki küçük köşkün misafir odasında ışıklar neredeyse tamamen söndürülmüş ve perdeler tamamen kapatılmıştır. Remziye, Yeşil'deki evi Yunanlar tarafından basılmış ve kocası tevkif edilmiş olan Sabiha'yı henüz süten kesilmemiş çocuğuyla himaye etmektedir. Remziye'nin üç erkek kardeşi; Çanakkale, Bağdat ve Kafkasya cephelerinde savaştıktan sonra Yunan askerlerinin Bursa'ya kadar girmesini içlerine sindirememiş ve çeteciliğe başlayarak Yunan askerlerini pusuya düşürmeye başlamışlardır. Girdikleri son çatışmada yaralanan üç kardeş kayıplara karışmış ve öldürülen kişiler cami avlusunda ifşa edilmiştir. Ailenin Ziraat Mektebine gönderip eğitim almasını sağladığı bağcı Hırsto Remziye'yle görüşmeye gelir. Hırsto Remziye'ye erkek kardeşlerinin hafif yaralı olduğunu ve İnkaya'daki bir çiftliğe saklandıklarını söyler. Hırsto Remziye'den Yunan askerlerine bu bilgiyi vermeme karşılığında beş yüz lira ister. Hırsto bu parayla bahçe satın alacaktır. Remziye'nin cüzdanından yalnızca iki yüz lira çıkar ve geri kalan parayı sabah vakitlerine kadar bulacağını söyler.

Hamit'in Remziye'ye Kavuşmak İçin Fedakârlık Yapması Ardından Remziye eski kaplıca civarında ikamet eden Yüzbaşı Hamit Bey'in evine gider. Siyasi olarak iki farklı tarafta yer alan Hamit Bey'le Remziye'nin büyük ağabeyi Geyve Boğazi'nde karşı karşıya gelmiş ve Hamit Bey Remziye'nin ağabeyine esir düşmüştür. Ağabey Hamit Bey'e yaktığı köyleri gösterip yaptığı şeyden utanıp utanmadığını sormuştur. Siyasi ihtilaf yaşanmadan önce Remziye'yle Hamit Bey uzun süre nişanlı kalmışlardır. Fakat siyasi çatışma Hamit Bey'le Remziye'yi ayırmıştır. Remziye Hamit Bey'e durumu anlatır ve parayı bulması durumunda kardeşleriyle barışabileceğini söyler. Hamit Bey Remziye'nin istediği meblağı bulmak amacıyla kendini dışarı atar ve sabaha karşı eve varır. Parayı Remziye'ye veren Hamit Bey ondan hemen uzaklaşmasını zira kısa süre içinde bölgeyi kolluk kuvvetlerinin basabileceğini söyler. Hamit Bey istenen meblağı bulabilmek için şehre inmiş ve tanıdığı varlıklı isimlerden gerekli parayı bulamamıştır. Etrafa para saçan bir sarhoşun Çekirge yolu üzerinde bayılmış olduğunu gören Hamit Bey onun cebinden cüzdanını alıp kaçmaya çalışır. Fakat sarhoş onu bacağından tutup çekince Hamit Bey telaşla onu boğup öldürür. Bunun üzerine Remziye Hamit Bey'e parayı Hırsto'ya kendisinin götürmesini ve yaptığı fedakarlığı kardeşlerine anlatarak onlardan koruma istemesini önerir.

Temalar

Dayanışma *Tehdit* adlı öyküde Yunan işgali dönemlerinde ayrı siyasi görüşleri ve ideolojileri benimseseler de bazı ortak paydalarda buluşmayı başaran çetecilerin öyküsü anlatılır. Kendi içlerinde savaşırken dışardan bir tehdit gelmesi sonucunda hasımlar anlaşmazlıkları bir kenara bırakıp birbirlerine yardım etmeye, dayanışmaya başlarlar. Hilafet yanlısı olan Hamit Bey, sevdiği kadının Kuva-yı Milliyeci erkek kardeşlerini Yunanlar tarafından yakalanmaktan kurtarır. Kuvvacı kardeşler de Hamit Bey'i kurtaracaktır.

BİR AYRILIK

Kişiler

<i>Miralay</i>	Evlenmek isteyen yeğeni için uygun ev arayan eski bir miralaydır.
<i>Avukat</i>	Tramvayda miralayla sohbet eden bir avukattır.
<i>Mahmut Bey</i>	Mahmure-Şevket çiftinin yakınıdır. Mahmure'nin eniştesidir.
<i>Mahmure</i>	Anlatının kadın başkarakteri Şevket'in eşidir. Paşa kızıdır.
<i>Şevket</i>	Anlatının erkek başkarakteri Mahmure'nin eşidir. İşsizdir.

Detaylı Olay Örgüsü

Mahmut Bey'in Mahmure-Şevket Çiftinin Boşanacağını Öğrenmesi Fatih-Harbiye tramvayında yolculuk eden ihtiyar miralay yanında oturan avukata seneliği üç yüz liradan fazla olmayan dört beş odalı bir ev aradığını söyler. Avukat miralaya alaycı bir üslupla çeşmesinden gürül gürül suların aktığı ve çatlaklarından bile Eyüpsultan'la Yedikule'nin görülebildiği bir ev olduğunu söyler. Miralay avukatın kendisiyle alay ettiğini anlar. Avukat miralaya bu dönemde üç yüz liraya istediği gibi bir evi bulmasının mümkün olmadığını söyler. Miralay avukata cami meşrutasında oturduğunu, evi evlenmek isteyen yeğeni için istediğini söyler. Avukat miralaya üç yüz liraya üç ay için bir apartman dairesi tutabileceğini zira evli çiftler için bunun yeterli olduğunu söyler. Avukat, evli çiftlerin büyük bir çoğunluğunun yoksulluktan dolayı ayrıldığını ve boş yere bir yıllığına ev tutmamasını söyler. Tramvayın geçtiği yol üzerindeki kırmızı bir evi gösteren avukat, evde yaşayan çiftin yoksulluktan dolayı yakında boşanacağını söyler. Bu konuşmaya kulak misafiri olan Mahmut Bey, evde yaşayan çifti tanıdığını ve onların asla boşanmayacaklarını söyler. Bu düşüncesini doğrulamak için halletmesi gereken önemli bir işi olmasına rağmen tramvaydan inip çifti ziyaret eder.

Mahmure-Şevket Çiftinin Yoksulluk Sebebiyle Boşanması Mahmure, eniştesi Mahmut Bey'i çok neşeli bir halde güler yüzle karşılar. Eşi Şevket'in tıraş olduğunu söyler ve onu içeri davet eder. Şevket'in çenesindeki ufak bir ustura yarasından dolayı Mahmure'nin ortalığı ayağa kaldırdığını gören Mahmut Bey, tramvayda konuşan ikilinin ne kadar yanıldıklarına kanaat getirir. Mahmure-Şevket çifti birbirlerine sürekli sarılır, iltifat eder ve birbirlerini öperler. Sofraya oturulduğunda Mahmut Bey tramvayda kulak misafiri olduğu diyalogu çifte anlatır. Mahmure-Şevket çifti Mahmut Bey'e duyduklarının doğru olduğunu ve evliliklerinin son gününü geçirdiklerini söyler. Şevket, paşa kızı olan Mahmure'yle evlendikten sonra memuriyet görevinden azledilmiştir. O günden sonra iş bulamamış ve büyük bir borcun altına girmiştir. Paşa babasından kalan yetim aylığını alabilmek için Mahmure'nin Şevket'ten boşanması gerekmektedir. Yoksulluk içinde bocalayan çiftin ayrılmaktan başka çaresi kalmamıştır. Çift birlikte geçirdiği son günde mümkün olduğunca mutlu olmaya çalışmaktadır. Mahmut Bey Mahmure-Şevket çiftine hak verir ve onların boşanmalarını anlayışla karşılar. Görüşmenin sonunda eşyalarıyla evi terk eden Şevket'e Mahmure fanilalarını giymesini, üşütüp hasta olmamasını tembihler. Aksi takdirde hasta olması durumunda artık ona bakacak kimsesi yoktur.

Temalar

Evlilik *Bir Ayrılık* adlı öyküde geçim sıkıntısı sebebiyle boşanmak zorunda kalan bir çiftin öyküsü anlatılır. Birbirini çok seven ve iyi geçinen çift maddi imkansızlıklar nedeniyle boşanmak zorunda kalmıştır. Kayınbabasının paşa olmasından dolayı görevinden azledilmiş olan Şevket uzun süre iş bulamamıştır. Mahmure'ninse merhum babasından kalan yetim aylığını alabilmesi için evli olmaması gerekmektedir.

MUAMMA

Kişiler

<i>Beria</i>	Anlatının kadın başkarakteri 22 yaşında, hayalperest ve durgundur.
<i>Nimet</i>	Beria'nın yengesidir. 30 yaşında, zeki ve ince bir karakterdir.
<i>Kudret</i>	Beria'nın ağabeyi ve Nimet'in eşidir. Avrupa'da konsolostur.
<i>Pertev</i>	Vecdi Paşa'nın oğludur.
<i>Süreyya</i>	Pertev'in amcasının oğludur. Kurmay yüzbaşısıdır.
<i>Nizami</i>	Necibe yengenin süt oğludur. Mühendistir.
<i>Doktor</i>	Beria'yla evlenmek isteyen yakınlardan biridir.

Detaylı Olay Örgüsü

Beria'nın Evlenecek Bir Erkek Bulma Konusunda Karamsar Olması Bostancı'daki deniz kenarında küçük bir yazlığın bahçesinde Beria güvercin sürüsüne yem serperken yengesini Nimet Hanım kucağında okumayı unuttuğu kitapla birlikte akşam kızılıklarını seyretmektedir. Beria Nimet'e İstanbul'u özleyip özlemediğini sorar. Nimet Beria'ya İstanbul'u çok özlediğini ancak Kudret gelmeden oraya gidemeyeceğini söyler. Beria Nimet'e Avrupa'da konsolos olan ve yıllardır yurda geri dönmemiş olan ağabeyine öfkeli olduğunu söyler. Zira üç sene önce babaları vefat ettiğinde Kudret Beria'ya babalık edeceğine ve onu asla yalnız bırakmayacağına söz vermiştir. Nimet Beria'ya Kudret'in izin

hakkını onun düğünü için sakladığını ve ağabeyine haksızlık etmemesini söyler. Ancak Beria Nimet'e evlenmek istemediğini ve evlenecek samimi ve namuslu birini bulmanın çok zor olduğunu söyler. Beria sevgiye ihtiyaç duymadığını ve yalnız olmadığını belirtse de Nimet Beria'nın güvercinlere olan ilgisinin sevgi açlığı ve yalnızlıktan kaynaklandığını söyler. Beria Nimet'e evleneceği kişinin kişisel çıkar peşinde olan birisinin değil, kendisini saf bir şekilde seven biri olması gerektiğini söyler. Nimet Beria'ya aşırı kötümser olmamasını, kendini tamamen hayal dünyasına bırakmamasını ve aradığı kişiyi bir gün mutlaka bulacağını söyler. Beria'ya göre gerçek bir âşık sevdiği için fedakârlık yapmalı hatta onun için ölümü göze almalıdır.

Yapılan Sınama Sonucunda Beria'ya Uygun Eş Adayının Bulunması İlerleyen saatlerde Erenköy'den Beria'ya talip olan dört aile ve çocukları gelir. Aynı köşkün alt katındaki salonda oturulur. Beria'yla Nimet'in etrafı dört genç tarafından sarılmıştır. Başlangıçta Pertev'le Süreyya arasında bir atışma olur. Daha sonra bu atışmaya doktor da dahil olur. Süreyya Beria'yı Meryem Ana tablosuna benzetir. Beria'nın sürekli olarak değerli nesnelere ve madenlerle kıyaslanması ona gençler hakkındaki düşüncelerinde haklı olduğunu düşündürür. Bir süre sonra Nimet Hanım gençlere bir resim göstermek için aralarından ayrılır. Salona geri döndüğünde evde bir hırsız gördüğünü söyler. Bu durum karşısında Süreyya, Pertev ve Doktor arasında hırsızla kimin yüzleşmesi gerektiği arasında bir anlaşmazlık olur. Nizami, zabıt olan Süreyya'dan tabancasını ister ve hırsızla bizzat yüzleşeceğini söyler. Nimet Beria'ya evde hırsız olmadığını, gençleri denemek için böyle bir yalan uydurduğunu söyler. Nimet Beria'ya uygun damat adayını bulduklarını ve düğün hazırlıkları için en yakın zamanda Kudret'i çağıracağını söyler. Beria mutludur.

Temalar

Aşk *Muamma* adlı öykünün kadın başkarakteri olan Beria, maddi çıkar peşinde olmayan bir erkek bulmanın çok zor olduğuna inandığından kendini kuşlarına adamıştır. Ancak yengesi Nimet, Beria'yla evlenmek isteyen gençleri bir sınamaya tabi tutar. Beria için hayatını riske atan Nizami'nin en uygun damat adayı olduğuna karar verilir. Zira Beria'ya göre gerçek âşık sevdiği kadın için canını bile tehlikeye atmaya göze almalıdır.

MAZERET

Kişiler

Neriman Anlatının kadın başkarakteri evlidir. Sarışın ve ince yapılıdır.
Adnan Neriman'ın halasının oğludur. Yedek subaydır.
Semih Neriman'ın eşidir. Asabi bir yüzbaşıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Neriman'la Adnan'ın Görüşmelerinin Yasaklanması Güzel küçük bir salon, yeni alınmış pahalı eşyalarla donatılmıştır. Salon yeni boyanmıştır. Evin mevcut durumundan yeni gelinin ailesinin varlıklı olduğu anlaşılmaktadır. Neriman bir ilkbahar tablosu üstüne antika ilıstirmektedir. Neriman'ı ziyarete gelen Adnan yedek subay üniforması giydiğini ancak bunu hiç istemediğini söyler. Neriman Adnan'ı silahtan ve savaştan korktuğu için ayıplar. Kadınların korkak erkekleri asla sevemeyeceğini söyler. Adnan Neriman'a ev hediyesi olarak kale şeklinde bir çikolata getirmiştir. Ancak Adnan Neriman'ın Hoşkadem kalfayla yaptığı reçellerden yemek istemektedir. Neriman küçük kardeşi gibi gördüğü Adnan'ı reçellerin yanına götürür ve ona reçellerden istediği kadar yiyebileceğini söyler. Bir süre sonra Neriman'ın yüzbaşı olan eşi Semih eve gelir. Adnan'ın evde olduğunu görünce suratı asılır. Neriman Adnan'ın yemeğe kalmasını istese de Adnan geri dönmesi gerektiğini aksi halde ceza alabileceğini söyler. Neriman Adnan'a kalması için ısrar etse de Semih Adnan'ın gitmesinden yanadır. Eniştesi tarafından istenmediğini anlayan Adnan müsaade isteyip evden ayrılır. Neriman Adnan'a kötü davrandığı için Semih'e kızar. Ancak Semih Neriman'a kendisini Adnan'dan kıskandığını ve onun bir daha eve gelmesini istemediğini söyler.

Neriman'la Adnan'ın Gizli Bir Aşk Yaşamaya Başlaması Üç ay sonra bir akraba düğününde davetliler bahçenin köşelerine dağılmışlardır. İri bir çamın ardından Neriman'ın karşısına çıkan Adnan onunla konuşmak istediğini söyler. Eve girmesi yasak olan Adnan fırsat buldukça Neriman'ı gizlice gözetlediğini hatta bir gün onu gizlice takip ettiğini söyler. Adnan Neriman'a kendisiyle özel olarak görüşmek istediğini söyler ve birlikte yürümeyi teklif eder. Çekinerek de olsa Neriman Adnan'ın teklifini

kabul eder ve ikili bağların arasında gezinmeye başlar. Bağıın kapısının önünde duran iki kişinin onların ikili sevgili olduğunu düşünmesi üzerine Neriman gerilir. Adnan Neriman'a âşık olduğunu, kendisini Semih'ten kıskandığını söyler ve ona sarılır. Adnan'ın kollarının arasından kendini kurtaran Neriman onun yanından uzaklaşır. İki ay sonra Semih Neriman'a Adnan'la dışarıda karşılaştığını ve onun kişilik olarak çok değiştiğini gördüğünü söyler. Adnan'ı eve davet ettiğinde onun utançtan kıpkırmızı olduğunu gören Semih, korkacak bir durum olmadığına kanaat getirir. İki saat sonra Neriman Adnan'la buluşur. Birbirlerini görmelerinin yasaklandığı günden itibaren birbirlerine karşı arzu duymaya başlamış olan ikili gizli bir ilişki yaşamaya başlamışlardır.

Temalar

İhtiras Mazeret adlı öyküde Güntekin, görüşmelerinin yasaklanmadığı dönemde arkadaşıyla bir ilişki yaşayan iki kuzenin görüşmeleri yasaklandığında gizli bir aşk yaşamaya başlamalarını anlatır. Semih Neriman'a Adnan'la görüşmeyi yasaklar ve o günden itibaren ikili birbirine arzu duymaya başlar. Semih'in kıskançlığı ve eşiyile Adnan'ın hür iradesine engel olmaya çalışması ikiliyi birbirine yakınlaştırır.

KARDEŞLER

Kişiler

<i>Süleyman</i>	Anlatının erkek başkarakteri Gönenli bir ressamdır. Muallâ'ya âşıktır.
<i>Muallâ</i>	Anlatının kadın başkarakteri Süleyman'a âşıktır. Varlıklı bir ailedendir.
<i>Afet</i>	Muallâ'nın teyzesidir.
<i>Baba</i>	Süleyman'ın Gönen'de yaşayan çiftçi babasıdır.
<i>Hüseyin</i>	Süleyman'ın çapkın kardeşidir.
<i>İbrahim</i>	Süleyman'ın küçük kardeşidir.
<i>Cemil</i>	Süleyman'ın bir dostudur.
<i>Fahrünnisa</i>	Süleyman'ın büyük kız kardeşidir.
<i>Ayşe</i>	Süleyman'ın küçük kız kardeşidir.
<i>Cemile</i>	Süleyman'ın yetim akrabalarından biridir.

Detaylı Olay Örgüsü

Süleyman'ın Ailesinin İstikbâli İçin Muallâ'dan Vazgeçmesi Afet Hanım Muallâ'nın tamamlanmak üzere olan portresini inceler ve Süleyman Bey'in ortaya çıkarmış olduğu sanat eserini över. Gönenli çiftçinin oğlu olan Süleyman, babası gibi çiftçi olmayı reddedip bölgedeki çobanların peşine takılıp onları resmetmeye başlamıştır. İki kız kardeşi ve iki erkek kardeşinin aksine Süleyman, babasının arzusunu geri çevirip İstanbul'da resim eğitimi alır. On dört yaşına kadar orada yaşamış olsa da hayalini kurduğu işi yapmak için ailesinden kopup İstanbul'a gelir. Afet Hanım Muallâ'ya Süleyman Bey'in çok güzel bir portre yaptığını Muallâ'nın güzelliğini olduğundan çok daha iyi yansıttığını söyler. Afet Hanım Muallâ'nın Süleyman'a âşık olduğunu ve onların evlenmeyi planladıklarını anlamıştır. İki saat sonra resim tamamlanır ve Muallâ Süleyman tarafından yapılmış portresinden oldukça memnundur. Muallâ Süleyman Bey'e Afet Hanım'ın da portresinin yapılmasını istediğini söyleyerek onu yeniden görmek için mazeret yaratır. Ancak Süleyman Bey üç gün içinde memleketine döneceğini söyler. Zira birkaç gün önce babası vefat etmiş ve onun vasiyeti üzerine çiftliğin başına kendisinin geçmesi gerekmektedir. Diğer çocuklarını çiftliği yönetmek için uygun bulmamış olan baba onun geri dönmesini istemiştir. Ailesinin borç içinde olduğunu ve erkek kardeşlerinin çiftliği yönetemeyeceğini bilen Süleyman Bey'in memleketine geri dönmekten başka çaresi kalmamıştır. Son sanat eserini Muallâ'ya teslim eden Süleyman Bey Gönen'e geri döner.

Süleyman'ın Ayşe'nin Evliliğini Kurtarmak İçin Muallâ'dan Vazgeçmesi On iki yıl sonra bir Boğaziçi vapurunda eski dostlarından olan Cemil'e Süleyman yaşadıklarını anlatır. Kırk iki yaşına gelmiş olan Süleyman'ın başından birkaç aşk macerası geçmişse de çeşitli nedenlerden dolayı kimseyle evlenememiştir. Gönen'de tanıdığı kadınlardan biri kız kardeşi Fahrünnisa'nın verileceği kişinin eski nişanlısıdır. Bundan dolayı Süleyman Bey'in onunla görüşmesi uygun bulunmaz. Yetim akrabalarından biri olan Cemile'yle aralarında yakınlaşma olsa da küçük kardeşi İbrahim onunla evlenmek ister. Süleyman İbrahim'in mutlu olmasını ister ve bir baba gibi davranarak Cemile'yle İbrahim'in evliliğini destekler. Ayşe'ye yüksek adliye memurlarından biriyle evlenmiş ve Süleyman onu görmek için gelmiştir. Akşam vakitlerinde Çubuklu'daki yalıda Ayşe'yle Süleyman sohbet eder.

Süleyman Ayşe'nin, eşinin yazar akrabası tarafından takip edildiğini ve kendisinin de ona umut verdiğini bilmektedir. Süleyman Ayşe'ye daima babalık ettiğini ve böylesi bir durumu asla tasvip etmeyeceğini söyler. Ancak kendisine ağabeyini örnek almış olan Ayşe, onun evli bir kadın olan Muallâ'yla gizlice görüştüğünü bilmektedir. Süleyman Ayşe'nin evliliğini kurtarmak amacıyla bir daha Muallâ'yla görüşmeyeceğine söz verir. Kardeşleri için hayalini ve aşkını feda etmiş olan Süleyman, Ayşe için Muallâ'yı feda ettiğinden bir daha onu eskisi kadar sevemeyeceğine kanaat getirir.

Temalar

Fedakârlık *Kardeşler* adlı öyküde Güntekin, ailesinin istikbalini kurtarmak için hayalindeki mesleğinden ve aşkından vazgeçen Süleyman'ın öyküsünü anlatır. Babasının ölümünün ardından Gönen'deki çiftliğin başına geçmesi gereken Süleyman hem hayalindeki işini ve hem de sevdiği kadını bırakmak zorunda kalır. Yıllar sonra İstanbul'a geri döndüğünde evlenmiş olan eski sevdalısıyla yasak aşk yaşamaya başlar. Fakat durumdan haberdar olan ve eşini aldatan kız kardeşi Ayşe'nin evliliğini kurtarmak için sevdiği kadından bir kez daha vazgeçmek zorunda kalır. Zira Ayşe Süleyman'ı kendine örnek almaktadır.

SEVDA VE MANTIK

Kişiler

<i>Feridun</i>	Anlatının otuz yaşındaki başkarakteri bir âlimdir. Felsefe ve psikolojiyle ilgilenmektedir.
<i>Saniha</i>	Afife'nin kız çocuğudur. Feridun'a âşıktır ve onunla evlenmek ister.
<i>Afife</i>	Saniha'nın annesidir.
<i>Behire</i>	Feridun'un annesidir.
<i>Fahreddin Paşa</i>	Feridun'un bir yakınıdır. Altmış yedi yaşındaki bir ayan âzâsıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Feridun'un Saniha'ya Sınaması Hisar'daki eski bir yalının ağaçlıklı bahçesinde Feridun yaşlı ağaçların arasında dolaşmaktadır. Oldukça rahat ve meşakkatsiz bir hayat geçirmiş olsa da kendini müspet bilimlere vakfettiği için sürekli düşüncelidir. Felsefe ve psikoloji meraklısı olmasının yanında kitap kurdudur. Fahreddin Paşa Feridun'u düşünceli bir halde bahçede dolaşırken görünce ona sataşır. Kendini tamamen kitaplara ve bilime adanmış olan Feridun'la alay eder. Zira Fahreddin Paşa Feridun'un gençlik yıllarını hiçbir yere varmayan ve huzur vermeyen bir yolda heba etmesini istemez. Giden gençliğin geri dönmeyeceğini öğütler. Kırk yaşından sonra eğlence peşinde koşmanın da kendisini gülünç duruma düşüreceğini dile getirir. Feridun Fahreddin Paşa'ya Afife Hanım'ın kızı Saniha'yla evlendirilmek istediğini ve onların evde annesiyle görüştüklerini söyler. Fahreddin Paşa Feridun'a Saniha'nın kendisine Kant'ı, Darwin'i, Bergson'u ve Spencer'ı unutturacağını söyler. Ancak Feridun Saniha üzerinde Aristo'nun çıkarım yöntemini kullanmaya ve bu sayede onun evlilik teklifini kabul edip etmeyeceğini anlamaya karar verir.

Yaptığı Sınama Sonucunda Feridun'un Hatalı Olduğunu Anlaması Behire Hanım'la birlikte bahçeye çıkan Saniha Feridun'un yanına gelir. Fahreddin Paşa Behire'yi ikilinin yanından uzaklaştırır ve Feridun Saniha'ya mantık sorularını sormaya başlar. Feridun Saniha'ya hayalindeki erkeğin karakterini, görüntüsünü, mesleğini, ekonomik durumunu ve ruh halini sorar. Saniha Feridun'a kişilik olarak güçlü, eğlenceli ve zarif, görüntü olarak yakışıklı ve uzun boylu bir erkek arzuladığını söyler. Evleneceği erkek bürokrat ya da asker olmalıdır. Zengin olmalıdır. Verilen cevaplar ışığında yapacağı evlilik teklifinin cevabının olumsuz olacağına kanaat getiren Feridun Saniha'ya bu soruyu sormak istemez. Ancak Saniha Feridun'a en sonda soracağı soruyu en başta sorsaydı kendisine evet cevabı vereceğini söyler. Zira Saniha Feridun'a her kızın hayalinde ideal bir erkek yatsa da hayatta idealindeki gibi olmayan erkeklere âşık olan ve onlara ömürlerini adayan çok fazla kadın olduğunu söyler. Sevdayı Aristo'nun mantığıyla açıklamanın mümkün olmadığını dile getirir. Saniha Feridun'a kendisini dış görünüşü ve serveti için seven bir kadını mı yoksa bütün eksiklikleri ve noksanlıklarıyla seven bir kadını mı tercih edeceğini sorar. Feridun Saniha'ya kitaplığındaki bütün kitapları uçurtmaya çevirip kendisini eğlendirmek istediğini söyler.

Temalar

Çatışma *Sevda ve Mantık* adlı öyküde Güntekin, duygu ve zihin arasındaki çatışmaya değinir. Feridun Saniha'ya evlilik teklif etmeden önce Aristo'nun çıkarım teorisi doğrultusunda bazı sorular sormak ister. Böylece evlilik teklifinin kabul edilip edilmeyeceğini anlamayı amaçlar. Ancak Saniha Feridun'a her insanın hayalinde ideal bir eş imgesi olsa da insanın duygu dünyasının mantıkla açıklamayacağını söyler. Saniha Feridun'u bütün noksanlıklarıyla kabul edebileceğini söyler.

FAZİLET MÜKÂFATI

Kişiler

Mutasarrıf Paşa Liva'nın yöneticilerinden biridir. Toplantıya başkanlık eder.
Hâfız Raif Efendi Belediye kâtibidir. Mirastan verilecek paya aday gösterilir.
Hâkim Efendi Belediye dairesinde düzenlenen halk oturumuna başkanlık eder.
Doktor Anlatının elli yaşındaki başkarakteri belediye doktorudur.
Zahit Efendi Müderristir.

Detaylı Olay Örgüsü

Merhum Tüccarın Varlığının Namuslu Birine Verilmesini İstemesi Liva merkezlerinden birinin belediye dairesi salonunda âlimler, şeyhler, bürokratlar ve eşraf bir araya gelmiştir. Mutassarrıf Paşa elindeki zili sallayarak kendi arasında konuşanları susturur. Dört ay kadar önce merhum olmuş olan Buzcuzâde Hacı Bahaeddin Efendi bazı taleplerinin yerine getirilmesi şartıyla dört yüz bin liralık servetinin iki yüz bin lirasının namuslu bir hemşerisine bağışlanmasını vasiyet etmiştir. Caminin cümle kapısına perde koyulması için on beş lira bağışlar ancak perdeye sarı ibrişimle kendi adının yazılmasını vasiyet eder. Küçük Hasan sebiline yedi adet tunç maşrapa bağışlar ancak bağışladığı her şeyin üstüne adının yazılmasını ister. Bunun dışında servetinin yarısına sahip olacak namuslu hemşerisinden her Perşembe günü Yasin okumasını, senede iki kez mevlit okutmasını ve haftada bir kabrindeki çöpleri temizleyip dua okumasını ister. Ardından en namuslu kişi olarak gösterilen beş kişiden biri olan belediye kâtiplerinden Hafız Raif Efendi hakkında tahkikat yapılır. Ancak Buzcuzâde Hacı Bahaeddin Efendi'nin servetini ahlak dışı yollardan elde ettiğini bilen Hafız Raif Efendi'nin aday olmak konusunda ciddi tereddütleri vardır.

Müderresin Vasiyeti Almak İçin Raif Efendi Hakkında Karalama Kampanyası Yürütmesi Beldenin sözde en namuslu kişisi olarak gösterilen Raif Efendi'yle ilgili çok ciddi ithamlar ve suçlamalar öne sürülür. Raif Efendi'nin bir kavgaya tanık olmasına rağmen şahitlik yapmak istemediği, bir kadının hasta olduğuna dair düzmece bir mektup yazdığı, gece vakitlerinde dul bir kadının evine yabancı bir adamın girmesi üzerine kadının ihraç edilmesi mazbatasını imzalamadığı, vergi kayıtlarını eksik tuttuğu, ilk eşiyle evlenmeden altı ay önce sevişmeye başladığı ve ceza reisinin eşiyle henüz evliyken seviştiği, teyzesinin kızının yedi yıl önce bir zabitle evde basıldığı, büyük kızının tahsildara kaçtığı, küçük oğlunun darptan bir buçuk yıl hapis yattığı, kendi düğününde içki içtiği, rahatsızlığını mazeret ederek bir hafta oruç tutmadığı, oy kullanmadığı, sarhoş bir fahişeyi karakola zorla götürün polisleri eleştirdiği ve kireç satımı ihalesine fesat karıştırdığı iddia edilir. Doktor, Raif Efendi'nin mesnetsiz suçlamalarla itham edildiğini ve tahkikattan önce namuslu bilinen bir insanın neredeyse idam edilme noktasına getirildiğini söyleyerek isyan eder. Müderris Zahit Efendi'ye Raif Efendi hakkındaki iddiaları savunur ve onun beş kişilik listeden çıkarılmasını ister. Doktor müderrese şehirdeki herkesi sürgün ettirme peşinde olduğunu ve böylece mirasa kendisinin konacağını söyler.

Temalar

Açgözlülük *Fazilet Mükâfatı* adlı öyküde Güntekin; ahlak dışı yollardan servet biriktirmiş merhum bir tüccarın vasiyetinin dağıtılma sürecinde yaşanan entrikaları anlatır. Malvarlığının yarısının bölgenin en namuslu kişisine verilmesini vasiyet etmesi üzerine seçkinler arasında çatışma yaşanır. Namuslu kişiler listesinde yer alan kişiler hakkında müderris karalama kampanyası yürütür. Listedeki isimleri saf dışı bırakarak mirasın kendine verilmesini amaçlar.

ZORAKI DOKTOR

Kişiler

Anlatıcı Ben-anlatıcı anlatıda yaşanan olaylara birebir tanık olup bunları aktarır.

Doktor İstanbul'da Tıp Fakültesini bitirip taşrada doktorluk yapan karakterdir.
Şaki Yoksulları soyup zengin olmuş yaşlı ve hasta bir hayduttur.

Detaylı Olay Örgüsü

Romantik Doktorun Taşralı Bir Gerçekçiye Dönüşmesi Kaza merkezlerinden birinin belediye parkında çok eski bir tanıdıkla karşılaşan anlatıcı, onu gördüğü ilk zamanları hatırlar. Şimdilerde doktor olan karakter yirmi iki yaşlarındayken Haydarpaşa'daki Tıp Fakültesinde öğrencidir. Ancak şiir yazmaktan ve Baudelaire okumaktan derslerine yeterince ilgi gösteremez ve bundan dolayı iki üç yılda bir sınıf atlar. Moda ve Kuşdili çayırındaki akşam piyasalarında geçirdiği gençliğinden artık eser kalmamıştır. Saçları kırçillaşmış, kilo almış ve yaşlanmış. Yaklaşık olarak on dört senedir İstanbul'u görmemiş olan doktor anlatıcıyı uzun zamandır görmediği bir dost gibi selamlar ve ona kahve ısmarlar. Mütarekeden sonra şiirle ilgilenmeyi bırakıp kendini derslerine vermiş olan doktor mezun olmuş ve taşra vilayetine atanmıştır. Yerli zenginlerden birinin kızıyla evlenip bağ bahçe sahibi olmuştur. Doktorluğun yanında ticaret, hayvancılık ve çiftçilikle uğraştığı görülür. Hayvancılardan aldığı hindi vb. hayvanları aldığı fiyatın üstüne kâr koyarak merkezde satar. Aynı zamanda devlet işlerine de girişmiş olan doktor iki yıl umumi meclis azalığı yaptıktan sonra bu işin kendine uygun olmadığını görerek istifa etmiştir. Ancak mebus olması durumunda taşradan ayrılacağını söyler. Muayenehanesinde ilaç ve muayene için gerekli olan malzemeler haricinde birçok eşya vardır. Doktor, köylülerin maddi durumuna uygun şekilde tedavi uygular ve onlara rahatsızlıklarını anlaşılır bir dille anatomi atlası üzerinde anlatır. Baudelaire okumayı bırakmış olan doktor yalnızca dönem dönem vilâyet gazetesi için inkılâp şiirleri yazar.

Doktorun Haydudu Dolandırması Doktor anlatıcıya, yoksulları soyarak varlık sahibi olmuş eski bir eşkiyayı muayene etmeye gideceğini söyler ve onun yanına vardıklarında söyleyeceği Fransızca cümlelere kendisinin bazı cevaplar vermesini ister. Hipokondriyak olan hastasını muayene eden doktor, anlatıcıyla bir süre Fransızca konuştuktan sonra ona iğne yapar ve oradan ayrılır. İki yıl sonra vilâyet merkezindeki çalgılı bir lokantada doktorla yeniden karşılaşan anlatıcı, yaşlı haydudun konsulto istediğini, anlatıcının hayduda yabancı bir doktor olarak tanıtıldığını ve aralarında geçen Fransızca diyalogdan sonra haydudun iğne olmaya ikna edildiğini öğrenir. Doktor tedavi karşılığında hayduttan on beş lira almıştır.

Temalar

Sahtekârlık *Zoraki Doktor* adlı öyküde Güntekin, Tıp Fakültesindeki öğrencilik yıllarında kent hayatının vermiş olduğu etkiyle şiirle ilgilenmiş olan doktorun taşraya atanıp orada görev yapmaya başladıktan sonra kısmen çıkarıcı ve maddiyatçı bir kişiye nasıl dönüştüğünü anlatır. Taşrada doktorluk yapan karakter ciddiyetini yitirmiş ve kendini ticarete vermiştir. Mal sahibi olmak ve sermaye birikimi yapmak başat amacı olmuştur. Bir zamanlar haydutluk yaparak servet biriktirmiş olan eşkiyadan tedavisi karşılığında fahiş bir ücret alır.

Kişi İncelemesi

Doktor (Açık/Sosyal/Mantıklı) Anlatının başkarakteri yirmi iki yaşlarındayken Haydarpaşa'da Tıp Fakültesinde öğrencidir. Coşumcu bir kişiliğe sahip olan karakter tıptan ziyade şiir sanatıyla ilgilenir. Baudelaire okur ve şiir denemeleri kaleme alır. Ancak mütarekeden sonra maddi ve manevi olarak sıkıntıya giren karakter derslerine odaklanıp mezun olur. Mezun olduktan sonra taşra vilâyetlerinden birinde doktorluk yapmaya başlar. Yerli zenginlerden birinin kızıyla evlenerek bağ bahçe sahibi olur. Doktorluk yapmasının yanı sıra ticaret ve siyasetle de ilgilenir. İki yıl kadar umumi meclis azalığı yapar. Taşrada kaldığı süre içinde eski coşumculuğunu kaybedip gerçekçi bir kişiliğe dönüşmüş olan doktor hem kendi çıkarını gözetir hem de ihtiyacı olanlara yardım etmeye çalışır. Yıllarca yoksul insanları soyarak zenginleşmiş olan bir haydudu dolandırarak ondan intikam alır.

İdealist "Mütarekede memleket, büsbütün sıkışmaya karamaya başlayınca şiir ve hayali bırakarak dört elle derslerine sarılıyor, zararsız bir derece ile fakülteden diplomasını almağa muvaffak oluyor ve buraya geliyor" (Güntekin 2018, 169-170).

Romantik "Haydarpaşa'daki Tıp Fakültesine devam eder, fakat şiir yazmaktan ve daima koltuğunda taşıdığı bir Bodler'in hemen her kelimesi altına kurşun kalemle Türkçe mânasını

kaydetmekten derslerine çalışmaya vakit bulamadığı için ancak iki, üç senede bir sınıf geçirdi” (Güntekin 2018, 168).

Yetenekli “Gerçi ihtisas yapmamıştır. Fakat fakülteadaki hocalarının yeni eserlerini ve bazı tıbbî Avrupa mecmualarını getirterek daima okumuş ve hekimliğini ilerletmiştir. Göz ameliyatlarından, kadın doğurtmaya kadar her şeyi evvel Allah elinden gelmektedir” (Güntekin 2018, 170).

Dostane “– Ey şimdi çocuğun adını koyalım bakalım... Sen fakir adamsın... Ne lâzım şu teneke kutulardaki iğnelerle senin canını yakmak! Şu yeşil kutulardaki iğneler de o işi görür. Yarın gelirken iki lira getirirsin... İğneler yarı olunca iki daha verirsin. İğneler bitince iki daha getirirsin; olur biter... Paran yoksa yağ da getirirsin...” (Güntekin 2018, 172).

Düzenbaz “O akşam görmeğe gittiğimiz o itoğlu it şaki eskisi yok mu? Neredense kulağında kalmış, ben konsulto isterim, diye tutturmuştu... Tek doktoru olan memleketten ben kimi bulur da konsültasyon yaparım?.. Yabancı olmandan istifade ederek senin sırf konsültasyon için celbedilmiş büyük bir doktor olduğunu söyledim; herifçioğlunun on beş lirasını aldım...” (Güntekin 2018, 174).

Kaynakça

Aktürk, Şenol. «*Reşat Nuri Güntekin'in Hikayelerinde Yapı ve Tema.*» Yüksek Lisans Tezi, Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2003.

Güntekin, Reşat Nuri. *Sönmüş Yıldızlar*. İstanbul: İnkılap Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş., 2018.

Karaburgu, Oğuzhan. «*Reşat Nuri Güntekin'in Hikayeleri Üzerinde Bir İnceleme.*» Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, 2001.